

РИЗИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Н. А. Уманець

ORCID 0000-0002-1756-5695

У статті говориться про кризи соціалізації молоді в умовах інформаційного суспільства. Нова модель соціалізації молоді знаходиться на етапі становлення. Глобалізаційні процеси відбуваються на цій соціальній групі в першу чергу. Зміна цінностей, особливостей та способів спілкування, що породжені цифровою революцією, сприяли посиленню індивідуалізації соціальних практик. Зростання складності соціального життя супроводжується інтенсифікацією процесів обміну інформацією і підвищенням потреби людей в ній. Адаптуючись до нових умов існування, сучасна людина змушена трансформувати свої когнітивні стратегії й встигати обробляти більшу кількість інформації за короткочасний проміжок часу. Лінійне, бінарне мислення замінюється нелінійним. Сьогодні людина все частіше мислить яскравими образами, брендами, рекламними текстами, не маючи цілісної картини. Під тиском інформаційного потоку змінюється свідомість людини, її мова, процес мислення, комунікативні якості особистості. Змінюється співвідношення традиційних та нових форм в структурі практик читання сучасної молоді. Розглядається процес кіберсоціалізації особистості, який набуває значущості в умовах трансформації соціокультурного середовища і ціннісної системи. Акцентується увага на системі освіти як ключовому інституті у забезпеченні соціального розвитку молоді. Актуальність цієї проблематики пов'язана з розвитком віртуального комунікативного простору соціальних мереж і появою у сучасної молоді потреби в соціальних мережах.

***Ключові слова:** соціалізація, інформаційне суспільство, соціальні мережі, ризики, молодь, сім'я, освіта, масова культура, кіберсоціалізація.*

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена необхідністю наукового осмислення умов, в яких відбувається процес соціалізації сучасної молоді людини, її соціальне існування. В епоху цифрових технологій і активної інформатизації виникає потреба в науковому

супроводі прийняття рішень та регулювання суспільних проблем, які приносить з собою інформаційна доба. Детальне вивчення обраної теми має велике значення для сучасного суспільства, оскільки під впливом інформатизаційних процесів змінюються технологічні, інформаційно-комунікативні, соціально-культурні, економічні умови його існування, що спричиняє виникнення якісно нових видів повсякденної людської діяльності та певні ризики дорослішання. В сучасному світі відбувається активне проникнення і збільшується вплив нових інформаційно-комунікативних технологій на всі сфери суспільного життя. З одного боку, нові технології відіграють вирішальну роль у промисловому виробництві, визначають економічну і політичну динаміку, з іншого – комп'ютери, Інтернет і мобільні телефони стали невід'ємною частиною повсякденного життя сучасної молоді, а повсякденне життя, як вважає А. Шюц, лежить в основі соціальної реальності.

Зросла складність соціального життя, що супроводжується інтенсифікацією процесів обміну інформацією. Підвищення потреби людей в інформації призвело до появи у сучасної людини різних, іноді конфліктуючих, ідентичностей та нових статусів. Все це вимагає освоєння нових комунікативних навичок, необхідних не тільки для успіху і функціонування, але і для виживання в сучасному не стабільному суспільстві. Усі ці фактори чинять значний вплив на сприйняття дітьми оточуючого світу, їх соціалізацію, процес виховання та підкреслюють актуальність важливої соціально-педагогічної проблеми – адаптації дітей до інформаційно-комунікаційного простору з раннього віку з метою гармонійного розвитку у взаємозв'язку з інформаційним світом.

Характерною рисою соціальної дійсності останніх десятиліть є збільшення масштабів та форм різноманітних девіацій на усіх рівнях: соціально-інституціональному, соціально-особистісному. Можна навести багато фактів, що підтверджує цю тезу. Наведемо лише декілька цифр. Спираючись на проведені дослідження 2019 року в рамках міжнародного проєкту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» – серед українських підлітків палять майже 63%, вживають алкоголь 90%, мають досвід вживання наркотичних речовин понад 14% («Європейське опитування учнів», 2019). Можемо говорити також про девіації у сфері міжстатевих взаємин – ранній сексуальний досвід, малолітнє материнство. Погіршилась ситуація й із злочинністю серед молоді. Фактично ми спостерігаємо глибоку кризу інститутів соціального контролю і соціальних регуляторів взагалі. У подібній ситуації в першу чергу страждають такі інститути, як сім'я, освіта, право, криза яких найглибше концептуалізується у працях західних вчених

(З. Бауман, Ж. Бодрійяр). Найбільш помітним результатом цієї кризи стає збій соціалізуючої функції цих інститутів, що й продукує цілий комплекс її ризиків, що підсилюються активною інформатизацією соціального середовища.

Попри те, що феномен ризикогенності сучасного соціуму аналізується досить глибоко, ця група ризиків практично не описана в літературі. Отже, в контексті піднятої проблеми основоположним завданням соціалізації є адаптувати молоду людину до життя в умовах ризикогенного, інформаційно-комунікативного суспільства.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Важливий внесок у теорію соціалізації особистості зробили представники психоаналізу, зокрема П. Брроно, М. Кляйн, А. Салліван, З. Фрейд, А. Фрейд, К. Хорні, К. Юнг та ін. Проблеми соціалізації особистості присвячено науковій праці І. Беха, Г. Васяновича, І. Зязюна, В. Кременя, П. Сауха, Г. Філіпчука та інших. Соціально-культурну сферу та її вплив на соціалізацію особистості – досліджували українські соціологи Л. Аза, М. Головатий, Г. Головаха, В. Піча, О. Семашко, Н. Цимбалюк, Н. Черниш та інші. Регуляцію соціальних відносин у віртуальному просторі, його особливості та соціалізацію в інформаційному середовищі вивчають такі філософи, як Дж. Сулер, Г. Е. Дебор, Ж. Бодрійяр, Г. Маклюен.

Досить глибоко аналізуються питання ризиків сучасного нестабільного соціуму (З. Бауман, С. Кравченко), але ми, власне, хочемо спинитися на ризиках соціалізації молоді в умовах інформаційно-комунікативного суспільства. Становлення інформаційного суспільства спричинило за собою як глибокі трансформації в суспільстві (зміна середовища існування сучасної людини, трансформація свідомості, емоційне відчуження, десоціалізацію), так і необхідність по-новому осмислити процес становлення особистості.

Метою нашого дослідження є спроба проаналізувати сучасні ризики процесу соціалізації та дорослішання особистості в умовах сучасного інформаційно-комунікативного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Соціалізація особистості охоплює всі сфери життєдіяльності людини, впливає на вибір способу життя і цей вплив має двосторонній характер, тобто обраний спосіб (стиль) життя впливає на подальше формування соціально-активної особистості. Соціалізація в широкому розумінні цього слова – це процес становлення особистості, реалізації людського в індивіді, входження особистості в соціум. Сутність соціалізації особистості полягає у формуванні її

соціогенних параметрів, зокрема, детермінуючих (соціальних настановлень, соціальних потреб) і регулюючих (ціннісних орієнтацій) та їх поєднання в мотиваційні програми життєдіяльності під впливом інституційованого соціального середовища зі своїм набором цінностей (Циба, 2000, с. 121). Результатом соціалізації є соціалізованість – досягнення людиною певного балансу пристосування та відокремлення у суспільстві.

Цей результат процесу соціалізації особистості залежить від здатності соціальних інститутів створювати відповідні умови для розвитку та задоволення потреб особистості. Тому першочергового значення набуває взаємодія людини із соціальними інститутами, вони виконують функції соціалізації, інтеграції, комунікації, інновації тощо. Нормальним дорослішанням є поступове зростання свободи (автономності) і відповідальності (за себе, оточуючих, світ) у вчинках і поведінці дитини. Це зростання особистості є можливим лише за участю значимих дорослих, що знаходяться з дитиною в ієрархічних стосунках любові і турботи (дорослий) і слухняності (дитина). Одним із головних завдань дорослого є сформувані ціннісну позицію дитини, бо саме це буде формувати відповідальність як умову соціальної зрілості та мотивацію, яка потрібна для підтримання практик. І тут дуже важливою є роль інститутів сім'ї та освіти, а також досить значущим «помічником» дорослих традиційно виступала масова культура – в першу чергу література і кінематограф, що транслиують цінності й приклади для наслідування.

Так само про посилення ризиків соціалізації можна говорити в контексті двох так званих «революцій» XXI ст. А. В. Мудрик виділяє серед них комунікаційну та ігрову.

Комунікаційна революція (за А. В. Мудриком) включає комп'ютеризацію, інтернетизацію, телефонізацію (мобільну, ІТ-телефонію, скайп), розвиток соціальних мереж в Інтернеті, віджетизацію (масове використання відеосервісів в Інтернеті), поява численних радіостанцій і телеканалів, автомобілізацію.

«Ігрова» революція виражається в масовому поширенні комп'ютерних ігор; появі субкультурних ігор (пейнтбол, «нічний дозор» і подібні); історичних і фентезійних реконструкцій, істотної трансформації дитячих сюжетно-рольових ігор (Мудрик, 2015).

Ризики сучасного дорослішання/соціалізації є результатом порушення нормальних (грунтованих на любові та ієрархії) дитячо-дорослих взаємин та тих змін, які стали характерними у сучасній культурі на тлі появи нових інформаційних технологій, а також експансії масової споживацької культури.

До основних ризиків дорослішання молодшої людини в процесі соціалізації можна віднести такі: пов'язані із сім'єю, освітою та інформаційною культурою. І почати варто із характеристики змін світу повсякденного життя сучасної людини за останні декілька десятиріч. В матеріальному світі – це поява мобільного телефона, комп'ютера, гаджетів, різноманітності одягу і аксесуарів. У світі мови це – примітивізація мови, впровадження інтернет-сленгів, поширення іконографічних мовних засобів (смайлики та ін.). У світі соціального простору – комунікаційна близькість, доповнення та переплетення реальної соціальної взаємодії віртуальною. У світі природи – конкуренція віртуальних образів природи з образами реальної природи. У світі людини – освоєння можливостей формування та управління власною тілесністю і (у меншій мірі) своїм психічним світом.

Отже, ризики, пов'язані з сім'єю. Криза сім'ї давно стала предметом дослідження багатьох науковців (процес нуклеаризації, егалітаризації, розпад сімейної структури та ін.), але найбільш тривожні її форми найменше обговорюються. Це, наприклад, споживча деформація так званої «нормальної» сім'ї. Сім'ї, де є обидва батьки, де немає явної асоціальності (що не означає можливості відсутності прихованої), де про дитину піклуються. Але ця турбота головним чином зводиться до матеріальної сторони життя (одяг, їжа, іграшки, престижні садочки, школа, ВНЗ). Але дитячо-батьківської близькості немає: спілкування обмежене до мінімуму (читання на ніч казки або спільний перегляд мультків/фільмів замінюється гаджетами) – тато у своєму інтернеті, мама – у своєму, а дитина – у своєму. Тобто фізично всі знаходяться разом, але кожний у своєму інформаційному просторі. І тут можна говорити про великі ризики самотності, формування залежності від соціальних мереж. В такій ситуації не формується взаємодія із «значимими» дорослими, які мали б стати значущими в житті молодшої людини, з якими можна поділитися проблемами, обговорити цікаві теми, думка яких є важливою. Але атмосфера взаєморозуміння, тепла, бажання разом проводити час, спілкуватися не дарується автоматично тільки за ознакою родинності, вона має випрацюватися батьками від самого народження дитини. І це дуже важливо, особливо зараз, коли соціалізаційні функції активно поділяються із ЗМІ. І тому, коли не сформовані такі потреби у спілкуванні між батьками та дітьми – то приклад для наслідування підлітки частіше всього знаходять у лідерів підліткових угруповань або «кумирів», які активно подаються через ЗМІ.

Сучасна система сімейного виховання часто не забезпечує залучення підлітків до продуктивних видів проведення вільного часу (спорт, секції, активний відпочинок, допомога). Це призводить до певної залежності від

непродуктивних, пасивних видів діяльності – перегляд фільмів, слухання музики, ігри на комп'ютері, безцільне «тусування» з однолітками. Слід зазначити, що у більшості досліджень проблем сучасної молоді як в нашій країні, так і за кордоном підкреслюється, що безцільне проведення часу у компанії однолітків є потужним чинником здійснення правопорушень в підлітково-молодіжному середовищі.

Тепер зупинимось на ризиках, пов'язаних із шкільною освітою. Варто зазначити такий момент – перетворення освіти із сфери виховання «розумного, доброго» у сферу послуг. І це теж має певні наслідки. Вчителі, так як і батьки, перестають бути значущими дорослими, вони фактично надають послуги із освіти. Формується суто споживацький запит – корисні знання, які потім можна скористати, і відпадає увага до потреби гуманітаризації освіти, те, що формує мислення, почуття, вміння спілкуватися. Відходять в минуле студенти, що проявляють глибокий інтерес до предметів, які вони вивчають у ВНЗ. Звичайно, це не стосується всіх студентів, так як серед них багато мислячих, старанних. Мова йде про благополучних, цілеспрямованих студентів, якими займались батьки. Варто зауважити, що серед них є певна частина, тих, котрі не дуже занурені у те, що вони вивчають. Вони усіма силами прагнуть здати предмет і отримати високу оцінку. Але на жаль, все рідше намагаються зрозуміти конкретні істини і розібратися в суті питання. Їх цікавить в першу чергу результат іспиту, а не зміст предмета. Як наслідок – зростає прагматизм учасників соціально значимих освітніх практик.

Нарешті, найбільша група ризиків пов'язана з нормативною інверсією масової культури. Культурні ризики пов'язані, передусім, з інформаційно-технічною революцією. Основними наслідками цієї революції в аспекті соціалізації дітей стали зміни:

- у комунікативних практиках дітей, педагогів і батьків (феномен соціальних мереж);
- у практиках повсякденної поведінки;
- у сфері масового мистецтва і відповідних естетичних еталонів і практик.

Масова культура традиційно виступала одним зі значимих агентів соціалізації, транслятором ідеальних цінностей. Приблизно з 1960-х рр. проявилася і все більше затверджується небезпечна тенденція загравання з принципом задоволення масового глядача і читача. А звідси прагнення запропонувати йому нові, «лоскочучі» видовища та сюжети.

В сучасному суспільстві змінився тип інформаційних носіїв, друкарський верстат застарів, телебачення та інтернет стали сучасними носіями інформації. Але поширення масової літератури не викликало таких

психопатологічних наслідків, які пов'язані з поширенням нових інформаційно-комунікативних технологій.

– По-перше, це послаблення уваги і здатності зосереджуватися, оскільки, на відміну від читання, перегляд телевізора, комп'ютера, мобільного телефона легко стає фоновим заняттям і може поєднуватися з іншою діяльністю.

– По-друге, зниження здібностей до інтелектуальної мобілізації і розуміння внаслідок звички до легкої для сприйняття аудіовізуальної інформації. На відміну від відеотехнологій, книга вимагає зосередженості та інтелектуальних зусиль.

– По-третє, формування «мозаїчної пам'яті» та «мозаїчної свідомості» (Е. Тоффлер) у аудиторії, що регулярно переглядає якусь інформацію в телевізорі, комп'ютері, мобільному телефоні, яка теж досить часто є фрагментарною.

Сприйняття інформації через друкарсько-вербальні канали вимагає досить напруженої роботи свідомості й уяви, зусиль інтелекту, тоді як емоційно забарвлені аудіовізуальні образи є набагато доступнішими для сприйняття, спираючись швидше на підсвідомі, ніж на свідомі механізми психіки (Зимбардо, Лайппе, 2011)

У сучасному інформаційному суспільстві людина вступає в комунікацію з усе більш різноманітними суб'єктами, як реальними, так і віртуальними, формує власний світ в діалозі з численними групами. Тому становлення глобальної інформаційної цивілізації носить мережевий характер. За допомогою комунікаційних мереж громадське життя людини починає активно переміщатися в технологічну віртуальну реальність. Індивід прагне за допомогою віртуальних симуляцій замінити реальне соціокультурне життя. Ми бачимо, що соціальні мережі перетворилися не просто на невід'ємний атрибут життя сучасного суспільства, а стали чинником, що змінює соціокультурне життя в цілому: збільшився об'єм інформації, у зв'язку з цим збільшилося число соціальних взаємодій, відповідно розширився вибір моделей і мотивів поведінки, з'явилися нові способи трансляції і засвоєння соціального досвіду. Живе безпосереднє спілкування легко замінюється розмовою в соціальних мережах. В результаті безпосередній контакт людини з людиною замінюється на ілюзію спілкування. Соціальні мережі також можуть забезпечувати людині реалізацію кращого уявлення про себе саму, створення та підтримання певного іміджа. Віртуальний простір, де немає ніяких обмежень в створенні власного світу, представляє для сучасної особистості певні можливості для самореалізації.

Таким чином, саме комунікативний простір соціальних мереж є найважливішим механізмом соціалізації в сучасному суспільстві. А саме, у віртуальному просторі людина включається у безліч елементарних груп, звертається до різних віртуальних співрозмовників, які ведуть один з одним діалог і ініціюють в людині нові сенси. Отже, індивід засвоює зразки поведінки, культурні норми і цінності того або іншого мережевого суспільства. Ця соціалізація отримала назву кіберсоціалізації – тобто соціалізації особистості у кіберпросторі (термін введено в обіг рос. вченим В. Плешаковим у 2005 р.). Вона розуміється як процес якісних змін структури самосвідомості особистості та сфери її мотивацій та потреб, що відбувається під впливом і в результаті використання людиною сучасних інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій (Плешаков, 2009). Варто зазначити, що специфікою кіберсоціалізації молоді є паралельний розвиток процесів соціалізації і ресоціалізації, тобто засвоєння нових навичок, норм, цінностей, що пов'язано з переходом в нове комунікативне середовище. Формується новий тип соціального індивіда – Homo-virtualis – людини, що є орієнтованою на віртуальність, творця, носія, споживача віртуальної культури.

З розвитком новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій, особливо тих, що стали підґрунтям для створення мережі Інтернет, формується новий інформаційний простір і складається нова культурно-комунікативна ситуація, що характеризується безкінечною мінливістю та різноманітністю.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених дав змогу з'ясувати, що до основних тенденцій, які свідчать про необхідність посилення уваги до проблеми соціалізації молоді в умовах сучасного інформаційно-комунікативного суспільства належить: зниження віку, в якому діти опановують базові навички поведінки з інформаційно-комунікаційними технологіями й Інтернетом; надзвичайно швидке зростання популярності планшетів серед дітей та їх використання як пристроїв для розваги і розвитку; поступове заміщення традиційного читання дитячих книжок на прослуховування і перегляд аудіо- та відеоконтенту за мотивами відповідних творів; збільшення часу, проведеного дітьми в соціальних мережах; поява спеціалізованих дитячих соціальних мереж, інтенсивна реклама в них, спрямована на дитячу аудиторію. Отже, можна зробити наступні висновки:

– Інтернет є частиною структури інформаційних технологій і найпопулярнішим джерелом інформації серед молоді. В Україні розповсюджена саме кіберкомунікативна залежність. Так, за проведеними

дослідженнями, перше місце за відвідуванням посідають саме соціальні мережі — 27% загалом серед молоді (Інтернет-журнал «Консалтинг в Україні»).

– Другою особливістю є постійне розширення інформаційного та життєвого простору молоді. Саме через відкритість і всеосяжність інформації в інтернеті діти стали практично менше залежними від дорослих в сенсі отримання від них знань та відомостей, що їх цікавлять.

– По-третє, інтернет пересруктурував інформаційний простір сучасної молоді. В пошуках інформації вони використовують великий спектр комунікаційних джерел та механізмів, що утворює певне медіасередовище. При цьому у свідомості молоді відбувається девальвація вже існуючих засобів масової інформації, наприклад, телебачення. Також інтернет починає вбирати в себе та інтегрувати інші канали інформації у єдину медіасистему. Виходячи з цього, можна зазначити, що молодь досить часто попадає не на самі оригінальні джерела інформації, а на цікаві для неї фрагменти. І це часто не формує цілісність та глибинність сприйняття інформації, а формує «кліпове мислення» (Е. Тоффлер).

– По-четверте, у віртуальному просторі змінюється структура взаємодії, а саме – виникає багатоконтактність, орієнтація на іншого заміщується орієнтацією на самого себе, значну роль починає відігравати самопрезентація.

Таким чином, виникає новий світ – світ, сформований новими технологіями, новими соціальними структурами і новою культурою. Сучасне суспільство вступило в новий етап свого розвитку, найважливішою умовою в якому є комунікація, і набуло рис віртуальності. У зв'язку з цим, можна виділити три пов'язаних похідними стосунками явища, що здійснюють найбільш рішучий вплив на формування сучасного світу: 1) віртуальна реальність; 2) глобальна мережа Інтернет; 3) соціалізація в умовах соціальних мереж, яка носить назву кіберсоціалізація.

Література

1. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние / Пер. с англ. Санкт-Петербург : Питер, 2001. 374 с.
2. Кількість інтернет-користувачів в Україні. *Інтернет-журнал Консалтинг в Україні*. URL: <http://consulting-ua.com> (дата звернення: 15.06.2020.)
3. Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні: за результатами дослідження 2019 року в рамках міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Д. М. Павлова, Н-М. К. Нгуен, О. Г. Левцун,

- Н. П. Пивоварова, О. Т. Сакович; О. В. Флярковська. Київ :ТОВ «ОБНОВА КОМПАНЬ», 2019. 214 с. URL: http://knowledge.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/B_Report_ESPAD_2019_Internet.pdf (дата звернення: 17.06.2020)
4. Мудрик А. В. Социализация и школа на рубеже веков. *Полидисциплинарное видение социокультурных вызовов школы: дополнительность и оппозиции: материалы круглого стола* (29 июня – 1 июля 2015). Ульяновск : ФГБОУ ВПО «УлГПУ им. И. Н. Ульянова», 2015. URL: <https://www.elibrary.ru/contents.asp?id=34241877&selid=26126311> (дата звернення: 27.05. 2020)
 5. Плешаков В. А. Киберсоциализация как инновационный социально-педагогический феномен. *Преподаватель XXI век*. 2009. № 3. Т. 1. С. 32–39. URL: http://sirdionis.ucoz.ru/load/prezentacija_po teme_kibersocializacija/1-1-0-1 (дата звернення: 15.06.2020)
 6. Ціба В. Т. Соціологія особистості: системний підхід (соціально-психологічний аналіз). Київ : МАУП2000. 278 с.

References

1. Zimbardo, F., & Lyayppe, M. (2001). *Sotsial'noe vliyanie [Social influence]*, 374. Translation from English. Saint-Peterburg: Piter (rus).
2. Kilkist internet-korystuvachiv v Ukraini [Number of Internet users in Ukraine]. *Internet-zhurnal Konsal'tynh v Ukraini*. Retrieved from <http://consulting-ua.com> (date of appeal: 15.06.2020.) (ukr).
3. Balakirieva, O. M., Pavlova D. M., Nhuien N-M. K., Levtsun, O. H., Pyvovarova, N. P., Sakovych, O. T., & Fliarkovska, O. V (2019). *Kurinnia, vzhvyannia alkoholiu ta narkotychnykh rehovyn sered pidlitkiv, yaki navchajutsia: poshyrennia y tendentsii v Ukraini: za rezultatamy doslidzhennia 2019 roku v ramkakh mizhnarodnoho proektu "Ievropeiske opytuvannia uchniv shchodo vzhvyannia alkoholiu ta inshykh narkotychnykh rehovyn – ESPAD"* [Smoking, alcohol and drug use among adolescents who are studying: prevalence and trends in Ukraine: according to the results of a 2019 study in the framework of the international project "European survey of students on alcohol and other drug use - ESPAD"]., 214 Kyiv: TOV "OBNOVA KOMPANI". Retrieved from http://knowledge.org.ua/wpcontent/uploads/2019/10/B_Report_ESPAD_2019_Internet.pdf (date of appeal: 17.06.2020) (ukr).
4. Mudrik, A. V. (2015). *Sotsializatsiya i shkola na rubezhe vekov. Polidistsiplinarное видение sotsiokul'turnykh vyzovov shkole: dopolnitel'nost' i oppozitsii: materialy kruglogo stola* (June 29 – July 1, 2015) [Socialization and school at the turn of the century.]. Ульяновск: FGBOU VPO "UlGPU im. I. N. Ulyanova". Retrieved from <https://www.elibrary.ru/contents.asp?id=34241877&selid=26126311> (date of appeal: 27.05.2020) (ukr).
5. Pleshakov, V. A. (2009) *Kibersotsializatsiya kak innovatsionnyy sotsial'no-pedagogicheskiy fenomen* [Cyber socialization as an innovative socio-pedagogical phenomenon]. *Prepodavatel' XXI vek*, 3, Vol. 1, 32–39. Retrieved from http://sirdionis.ucoz.ru/load/prezentacija_po teme_kibersocializacija/1-1-0-1 (date of appeal: 15.06.2020) (rus).

6. Tsyba, V. T. (2000). *Sotsiolohiia osobystosti: systemnyi pidkhdid (sotsialno-psykholohichnyi analiz) [Sociology of personality: a systematic approach (socio-psychological analysis)]*, 278. Kyiv: MAUP (rus).

РИСКИ СОЦИАЛИЗАЦИИ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАТИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНОЙ СРЕДЫ

Н. А. Уманец

В статье говорится о рисках социализации молодежи в условиях информационного общества. Новая модель социализации молодежи находится на этапе становления. Глобализационные процессы отражаются на данной социальной группе в первую очередь. Изменение ценностей, особенностей способов общения, рожденные цифровой революцией, способствовали усилению индивидуализации социальных практик. Рост сложности социальной жизни сопровождается интенсификацией процессов обмена информацией и повышением потребности людей в ней. Адаптируясь к новым условиям существования, человек вынужден трансформировать свои когнитивные стратегии и успевать обрабатывать все возрастающие потоки информации. Линейное, бинарное мышление вытесняется нелинейным. Современный человек все чаще мыслит красочными образами, брендами, рекламными текстами, не имея целостной картины. Под давлением информационного потока изменяется сознание человека, его речь, процесс мышления, коммуникативные качества личности. Изменяется соотношение традиционных и новых форм в структуре практик чтения молодежи. Рассматривается процесс киберсоциализации личности, который приобретает большую роль в условиях трансформации социокультурной среды и ценностной системы. Акцентируется внимание на системе образования как ключевом институте в обеспечении социального развития молодежи. Актуальность данной проблематики связана с развитием виртуального коммуникативного пространства социальных сетей и появлением у современного человека потребности в социальных сетях.

Ключевые слова: социализация, информационное общество, социальные сети, риски, молодежь, семья, образование, массовая культура, киберсоциализация.

RISKS OF SOCIALIZATION OF YOUNG PEOPLE IN THE CONDITIONS OF INFORMATIZATION OF SOCIAL ENVIRONMENT

N. A. Umanets

The author of the article examines the crisis of youth socialization in the reality of information society. The new model of youth socialization is at the stage of formation. This social group is among the first to be affected by the globalization processes. Changes in values, characteristics and specifics of communication models caused by the digital revolution have contributed to increasing individualization of social practices.

The increase of social life complexity is accompanied by intensification of information exchange and increasing needs of the people in it. Adapting to new conditions of existence, modern person has to transform his or her cognitive strategy and time to handle the increasing flow of information. Linear, binary thinking is displaced with nonlinear one. Modern person often thinks in colourful images, brands, advertisements texts without having the complete picture. Consciousness of the person is being changed under the pressure of the information flow, the speech, thought process and psychological qualities of personality are also changing. The author considers the correlation between the traditional and new forms in the structure of young people's reading practices. The article discusses the process of cyber socializing, which acquires a greater role in the conditions of transformation of the socio-cultural environment and values system. It focuses on the education as a key institution that ensures the social development of young people. The urgency of this problem is related to the development of virtual communication space, social networks and the need of youth to belong to various social networks.

Key words: *Socialization, informational society, social networks, risks, youth, family, education, mass culture, cybersocialization.*

Уманець Наталія Анатоліївна – старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна). E-mail: natalia.11@ukr.net

Уманець Наталия Анатоліевна – старший преподаватель кафедры социологии и социальной работы Национального университета «Львовская политехника» (г. Львов, Украина). E-mail: natalia.11@ukr.net

Umanets Natalia Anatoliivna – Senior Lecturer at the Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine). E-mail: natalia.11@ukr.net